

A' Gyoroki Ekkle'sia Előljáráinak Instántziája (1830)

Szentendrey Mihálynak gyoroki parókián töltött egy éve alatt áldatlan konfliktusokban volt része mind Czapfalvi János megelőző és következő lelkipásztorral, mind a vegyes felekezeti környezetben működő, csekély lélekszámú gyülekezettel, különösen Gellén Imre kurátorral. Itteni szolgálatának egyik érzékeny kérdése volt a gyermekek oktatásáért járó díjazás is,¹ amit kerülőutakon próbált teljesíteni a közösséggel. Ezen felbuzdulva a gyoroki előljárák a püspök elé vitték Szentendrey elleni panaszait, miszerint felesége által befolyásolva felesleges kellemetlenségeket okoz az eklézsiának képtelen vádakkal ostromolja a presbitériumot. A levél érdekessége, hogy egy az egyszerű ember vallásos ismeretét és buzgóságát kifejezni szánt, érdekes vallásfilozófiai eszmefuttatással indít, és ebbe kapaszkodva próbálja kiemelni a fájlat ügy súlyosságát.²

Fő Tiszteletű és Tisztelendő Püspök Úr kegyes Úrunk és Atyánk!

Túdván Sz[ent] vallásunknak azon helyheztesését, hogy nem másképpen hanem tsak az által maradhat állandó, ha Feő Tisztelendő Elöl-Járáinknak nem tsak bölts rendelkezéseket telyesítjük; hanem még vélt intéseknek is engedelmességgel hódolunk: de tudván egyszersmind azt is, hogy az alatt valók, úgy folyamodnak Elöl járóikhoz, mint Gyermekek szoktak az ő Gondviselőjökhez, a kiknél igazságos kérések meg halgattatván, örömmel telyesítik az azután következő parantsolatokat: ily gondolkodással, 's biztató reménnyel fojamodunk mi mostan is Fő Tisztelendő kegyes Úrunk és Atyánkhoz, melynélfogva legkissebb intését is parantsolat gyanánt fogjuk telyesíteni, ha ez igazságon épült ügyünknek álhatatlansága felől bennünket meg gyözvén, Atyai képpen érezteti velünk parantsolatját. – Nem említjük ugyan is a múlt esztendőbbe Szent vallásunk gyakorolhatása végett, tökéletessen kedvelt Lelki pásztorunkért mennyi háborgattatásokat szenvedtünk. – El halgatjuk hogy mostani, Felesége igazgatása alatt nyögő Lelki pásztorunk nyúghatatlansága miatt is mely sok költséges útat, nyúghatatlanságokat, Előljáráinknak is talán nyakasságunkról való gondoskodásokat, 's a mi

¹ BÍRÓ Endre: Nemesi részvétel a reformkori Arad vármegye kálvinista egyházi életében. In: *Protestáns kultúrrégiók, kultúrvidékek, kultúrszigetek a 17-19. században*. Szerk: Hegyi Ádám. Szeged: Szeged Humanities Press, 2024 (megjelenés alatt).

² Bihar Megyei Levéltár – Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bihor, fond 145, dos. 11/1830, p. 17–18.

több, különböző vallásbeli felekezetek között élve, ezeknek is ki nevetéseket kellett magunkra vennünk: de annyi csak ugyan igaz, bár tsendes panaszképpen legyen mondva, hogy egy ily kezdetében lévő gyülekezet mostanába annyi hányattatásoknak vólt ki tétetve, hogy csak Szent vallásunk Érdeme, lelkesíthet még bennünket tovább is a Krisztus példája szerént békességet tűróknek maradni. –

Most is legközelebb, előbbi bajainktól megsem pihenvén, mostan szolgáló Lelki Pásztorunk T[iszteletes] Szent Endrei Mihály Úram, új vádakot tett fel ellenünk, mind a Nagy tiszteletű Tractus, mind a vármegye Tisztviselője előtt, a mi ugyan magába oly csekélység, hogy ha az illető időbe referáltatott vólna, minden szó váltás nélkül el végződhetett vólna. – Úgyan is érdeklött szolgálatba lévő Lelki pásztorunk panaszképpen terjesztette elő, hogy a Szülék gyermekeikért nem akarnak fizetni, holott ide mellékelt Conventionalis Levelének utólsó punctumja égyenesen ki mutatja, a tanításért, a város Cassájából egy summába ki adandó fizetését. 'Melynek is megnyerésére, hogy tekervényes úton járt, csak onnan is ki tettzik, hogy sem a Canonica visitatiokor, a hol és a mikor illet vólna, sem a Tractualis gyűlésenn ott létünkbe, hanem el jövetelünk után adta ki panasszát; melyre is a Tiszt[eletes] Tractualis gyűlés, a másik fél meghalgattatása nélkül, mindjárt ki adta az elégtételről szóló parantsolatját, mégpedig az eshető engedetlenségre nézve, a Magistraturalis Tiszthez folyamodható jussal, a mi, igazságos legyen-é? vagy nem ítélye meg más. – Mindezekért, mivel a vádoló fél, amint hallottuk a Fő Tiszteletű Consistoriumhoz nyujtotta be kérését, mi is alázatosan fojamosunk Fő Tisztelendő Urunk, 's Atyánkhoz, méltoztasson Atyai képpen bele tékinteni ügyünkbe, 's azon lenni hogy e 'mi kitsiny gyülekezetünkbe is a rég óhajtott békesség állasson. Mely alázatos kérésünk mellett maradunk –

Feő Tisztelendő 's Tiszteletű Püspök Ur
kegyes urünk és Atyánknak

a legalázatosabb tisztelője
Gellény Imre és Mihály
Kikedi György és János
Lakatos Mihály
Jónás János mint az
Sz[ent] Ekk[ész]i Elöljárói.

Költ Aradon 3^{ik} Aprilisbe 1830^{ik} Eszt[endő]be.